

سیدهدای سیدافقهی کارشناس مسائل منطقه در گفت‌وگو با همشهری آنلاین تشریح کرد

پیام سفر شمخانی به امارات؛ معادلات چگونه دگرگون شد؟ | سه اتفاق جالب و شگفت‌انگیز که رخ داد

یک کارشناس مسائل منطقه گفت: تبع عربستان کشورهای شورای همکاری خلیج فارس نیز به سرعت تحت تاثیر توافق قرار گرفتند چراکه عربستان حکم برادر بزرگ آن‌ها را دارد و امروز سه اتفاق جالب و شگفت‌انگیز در حال دادن است.

همشهری آنلاین - گروه سیاسی: سفر دبیر شورای عالی امنیت ملی به امارات پس از توافق ایران و عربستان حاکی از ادامه تحولات منطقه‌ای دارد. اجماعی که ابتدا با حل اختلافات اساسی و امنیتی و سپس تفاهات سیاسی و اقتصادی عملی خواهد شد.

در همین راستاست که وزیر دارایی عربستان با اشاره به توافق تهران و ریاض گفته که سرمایه‌گذاری این کشور در ایران با سرعت بالا انجام خواهد شد. با این همه همچنان درباره توافق ایران و عربستان و معادلات منطقه در آینده نزدیک سوالات بسیاری وجود دارد. اینکه این معادلات چگونه شکل گرفته و سهم هر یک از کشورهای منطقه در آن چیست؟ سوال دیگری که مطرح شده این است که چرا علی شمخانی به عنوان دبیر شورای عالی امنیت ملی عهده‌دار پیشبرد توافقی‌های منطقه‌ای است؟

سیدهدای سیدافقهی کارشناس مسائل منطقه در گفت‌وگو با همشهری آنلاین به این سوالات پاسخ می‌دهد. سیدافقهی توضیح می‌دهد که تغییر معادلات در منطقه علل‌های مختلفی دارد که شامل رفتار آمریکا و نقش جدید چین می‌شود.

در ادامه مشروح این گفت‌وگو را می‌خوانید.

با سفر آقای شمخانی به امارات فکر می‌کنید تغییر معادلات در منطقه به چه سمتی پیش می‌رود؟ در واقع سوال اصلی اینجاست که معادلات چگونه دگرگون شد؟

اتفاقات مهم و بسیار جدی در منطقه در حال رخ دادن است که عوامل مختلفی سبب‌ساز آن شده است. نخستین عامل رفتار آمریکایی‌ها با کشورهای هم‌پیمان و شریک خود در منطقه است. منش آمریکا منش استکباری و خودکامگی است و آن‌ها در پنجاه سال گذشته کار مهمی برای این کشورها نکردند. آن‌ها این کشورها را تبدیل به پایگاه‌های نظامی کردند و برای فروش تسلیحات خود سعی کردند که منطقه را پرآشوب کنند تا توجیهی برای قراردادهای سنگین نظامی به کشورهای منطقه باشد.

آمریکا کشورهای منطقه را تشویق به طرح‌های دانش‌بنیان و توسعه مدنی و علمی نکرد و در این مسیر رژیم صهیونیستی را هم به کار گرفت تا وارد فاز خطرناک‌تری برای موجودیت این کشورها شود. در دوران ترامپ موضوع عادی سازی روابط با رژیم صهیونیست‌ها مطرح شد که به امارات و بحرین تحمیل شد و حتی صحبت از عادی سازی روابط با عربستان سعودی مطرح شده بود. از سوی دیگر آمریکا عرصه را بر رقبای خود روز به روز تنگ‌تر کرد و اجازه حضور رقبای خود حتی اروپایی‌ها را در منطقه نمی‌داد. به طور مثال پس از حمله صدام به کویت آمریکا ائتلاف ۳۰ کشور تشکیل شد اما برای بازسازی این کشور اجازه حضور دیگر کشورها را نداد.

دلیل دیگر تعاملات دیگر کشورها به ویژه رقبای اصلی آمریکا یعنی چین و روسیه با کشورهای منطقه است. به ویژه چینی‌ها عاقلانه‌تر و محترمانه‌تر رفتار می‌کنند و به توافقات خود همواره پایبند هستند. بنابراین در مقایسه با آمریکا که از موضع بالا برخورد می‌کند باعث دور شدن کشورهای منطقه از آمریکا شد.

موضوع دیگر مسئله جنگ اوترین است نه دبی را تحت تسلط قرار داد و سور دربره حریم این جنگ سواحل و ابهامات بسیاری مطرح است. مسئله بازدارندگی و هندسه قدرت جهانی پس از جنگ نیز مسئله دیگری است معادلات را تغییر خواهد داد. امروز آگاهان شرقی و غربی معتقد هستند که آمریکا آن کشور سابق نیست و دیگر کشورها نیز پس از سابقه حاضر نیستند که به شیوه قدیم آمریکا دنیا مدیریت کند.

برخورد آمریکا با کشورهای مخالف خود موضوع مهم دیگری است که باید به آن توجه کرد. کشورهایی که تحریم شدند آرام آرام یکدیگر را پیدا می‌کنند و در حال شکل دادن ائتلاف اقتصادی و راهبردی هستند. در این ائتلاف بازیگران بزرگ و بازیگران منطقه‌ای حضور دارند که از جمله باید به طور مثال به پیمان شانگهای اشاره کرد که مجموعه‌ای سازمان‌یافته در مقابل هژمون آمریکا در منطقه ماست.

توافق ایران و عربستان چه جایگاهی در شرایط جدید منطقه دارد؟

مسئله ایران و عربستان در راس مسائل منطقه‌ای است. اختلافات میان دو کشور که گاهی منجر به رویارویی‌ها تند می‌شود به نفع مردم دو کشور و منطقه نیست. این دو کشور توانمند و صاحب نفوذ و دارای منابع نفت و گاز و انرژی اگر مسائل یکدیگر را صریح و شفاف با یکدیگر مطرح کنند و اجازه دخالت رژیم صهیونیستی و آمریکا را ندهند اتفاقات بسیار خوبی در راه خواهد بود. سفر آقای شی جی پینگ به منطقه همین اتفاق را رقم زد. او وضعیت منطقه را توضیح داد که اگر بتوانیم رودرو مسائل را حل کنیم به نفع همه است. در شورای همکاری خلیج فارس عربستان سعودی و شرکای این کشور از طرح چین استقبال کردند.

همین مسائل نیز در سفر آقای ریسی به چین از سوی رییس جمهور این کشور مطرح شد و مشترکات ایران با این کشور باعث شد تا شروع توافق از پکن رقم بخورد. به این ترتیب عرصه بر آمریکا تنگ آمد و آن‌ها در حال محدود شدن و منزوی شدن هستند. بنابراین هم آمریکا در حال عصبانی شدن هستند و هم رژیم صهیونیستی که آشکار از این توافق ابراز نارضایتی کردند. آن‌ها می‌گویند انتظار داشتیم اگر به ایران حمله کنیم عربستان در کنار ما باشد اما امروز ایران با عربستان توافق کرد.

به نظر می‌رسد رویکرد دیگر کشورهای منطقه نیز به تبع عربستان در حال تغییر است. این اتفاق چگونه رخ می‌دهد؟

به تبع عربستان کشورهای شورای همکاری خلیج فارس نیز به سرعت تحت تاثیر توافق قرار گرفتند چراکه عربستان حکم برادر بزرگ آن‌ها را دارد. امروز سه اتفاق جالب و شگفت‌انگیز در حال رخ دادن است. اولی موضوع سفر هیاتی از مجلس به بحرین و موضع بحرینی‌ها درباره علاقه به بازگشایی سفارت‌خانه‌هاست. دوم پیامی است که کویت مبنی بر حل اختلافات آبی به ایران فرستاده است. اتفاق سوم نیز درباره امارات است که نسبت به حل اختلافات با یمن و صلح ابراز تمایل کردند.

بنابراین وقتی کشورهای فهمیدند که مانع اصلی این تفاهات، آرامش و توسعه منطقه‌ای کجاست همه فلش‌ها را به سمت او روانه می‌کنند. اکنون آمریکا منفعل است و رژیم صهیونیستی درگیر مسائل داخلی خود است. در چنین فضایی بسیار خوب است که کشورها منطقه در همین راستای حل اختلافات پیش بروند.

فکر می‌کنید این توافق‌ها در چه زمینه‌هایی عملی می‌شود؟

توافقات صرفا سیاسی نخواهد بود و مسائل اقتصادی، امنیتی و مالی و تجاری نیز وجود خواهد داشت. اما نکته اینجاست که نباید انتظار داشت توافقات یک روزه رخ دهد. چرا که بعضی مسائل مانند زخم‌های کهنه‌ای که حل آن‌ها زمان می‌برد. مسائلی مانند جنگ یمن، سوریه و لبنان از این دست هستند. با این همه وقتی اراده بر این باشد که کشورها مشکلات خود را حل کنند و با یک ضامن و میانجی مورد اعتماد همه مثل چین اتفاقات خوبی در آینده رخ خواهد داد.

در این بین به نظر شما چرا آقای شمخانی عهده‌دار این مسئولیت شده است؟

وقتی با سعودی‌ها در زمان آقای روحانی چهار نوبت مذاکره داشتیم مسائل عمدتا امنیتی بود. چرا که تا وقتی مسائل امنیتی حل نشود حل مسائل سیاسی که مفاد توافقات امنیتی را به اجرا می‌گذارد و روی آن برنامه‌ریزی می‌کند امکان‌پذیر نیست. آقای شمخانی دبیر شورای عالی امنیت ملی است و همه مسائل راهبردی و سیاست‌های کلان نظام در این شورا مطرح می‌شود و وزارت خارجه مجری این سیاست‌هاست. به همین دلیل تا وقتی مسائل اساسی و راهبردی امنیتی حل و فصل نشود مجری سیاست‌ها که وزارت خارجه است نمی‌تواند کار خود را آغاز کند. به همین دلیل در توافق‌نامه پکن نیز آمده که پس از این نقش وزارت خارجه در فعال‌سازی سفارت‌خانه برجسته می‌شود و وزرای خارجه دو کشور با یکدیگر دیدار می‌کنند.

در مجموع فکر می‌کنید این تحولات بر روابط ایران با کشورهای غربی نیز اثرگذار خواهد بود؟

اولین فایده این توافق این است که فشار غربی‌ها بر ایران کاهش پیدا خواهد کرد. چرا که بیشترین و مهم‌ترین حربه آن‌ها تحریم بود و وقتی ایران بتواند مبادلات تجاری را با پول ملی انجام دهد بسیاری از فشارها برداشته می‌شود. گرچه ایران معتقد است که ما خواهان موازنه راهبردی با شرق و غرب هستیم. اما غربی‌ها پیمان خود را شکستند و در امور داخلی ما نیز دخالت کردند که هنوز نیز ادامه دارد و از ضدانقلاب حمایت کردند. به این ترتیب فعلا غربی‌ها با ایران چپ افتادند و از هرگونه عملیات مضر به منافع ملی و امنیت ایران حمایت می‌کنند. در چنین شرایطی این توافقات و اجماع‌های منطقه‌ای فشارهای غرب قطعا کم خواهد شد.